YSTADs KOMMUN

Ystad 2011-05-17

Vilka konsekvenser kommer en successivt höjd havsvattennivå att medföra för Ystads kommun?

1. Vilken beredskap finns inför framtida nivåhöjningar?

Att havsnivån kommer att stiga är ett faktum. För ett år sedan var måttet 0,5 m kommande hundra år. För någon månad sedan uppgraderades ökningen till 1 meter på hundra år. Detta mått är sett ur ett globalt perspektiv. Ystads läge gör att ytterligare 0,5 meter kan tillkomma p g a permafrostens avsmältning i norr. Nuvarande s k åtkomstnivå är cirka 2,80 meter. Åtkomstnivån om hundra år kan alltså närma sig 4 meter jämfört med medelvattenståndet i Ystads hamn i dag. Denna förändring kommer att påverka stränder, bebyggelse och infrastruktur på ett så genomgripande sätt att det är svårt att föreställa sig.
Finns det någon grupp inom förvaltningen som redan nu planerar inför detta scenario? Tryggheten ligger i förändringen. Ju bättre man kan förbereda sig, desto bättre kommer förändringen att kunna mötas, kontrolleras och ge trygghet.

Svar: Framtida klimatförändringar kan medföra en rad effekter som samhället måste anpassas till. Förändringen av havsnivån är en av dem. Flera tjänstemän i kommunen arbetar med olika delar av klimatanpassningsproblematiken samtidigt som Ystads kommun försöker minska sin klimatpåverkan inom alla områden.

Just när det gäller stigande havsnivåer, erosion och översvämning har en Policy för förvaltning och skydd av kusten antagits av kommunfullmäktige. Till policyn hör också en handlingsplan som för ingår som ett tillägg i aktualiseringen av Översiktsplanen 2005. Policyn är ett mer långsiktigt dokument, medan handlingsplanen är kortsiktigare, som ska uppdateras och ändras efter rådande förutsättningar. Ambitionen är att handlingsplanen ska vara så bred som möjligt och innefatta samtliga intressen i kustzonen och arbetsgruppen är sammansatt av tjänstemän från kommunens olika verksamheter.

Handlingsplanen delar in kusten i områden med liknande karaktär och beskriver vilka förutsättningar de olika områdena har samt vilka intressen som finns på nivåer upp till 5 m.ö.h. I den första versionen av handlingsplanen pekas områden ut som ligger i farozonen att drabbas vid stigande havsnivåer. Beroende på vilka värden som finns i området föreslås olika skyddsstrategier.

När det gäller planering och nybyggnation är det relativt lätt att hantera genom att sätta begränsningar som t ex vilken nivå över havet man får bygga m.m. Det stora problemet i Ystads kommun är hur vi ska skydda befintliga byggrätter och gammal bebyggelse som ligger väldigt låglänt. Då Länsstyrelsen har tillfrågats om detta blir svaret att den enskilde fastighetsägaren har ansvar om kommunens

skadeståndsansvar har upphört (10 år efter bygglov). Hur detta ska hanteras i Ystads kommun vet vi ännu inte. (Svar av Miljö och Klimatstrateg Mona Ohlsson)

2. **Vilka beslut inom olika förvaltningar tar redan nu hänsyn till framtida nivåhöjningar?**
   Vi tänker då på ledningsdragningar av vatten och avlopp, byggnadslov, utbyggnad av hamnen osv.

   Svar: När det gäller hänsyn i lovprövningen så har vi tittat lite extra på detta i Löderups strandbad. Där vi begär in geotekniskt utlåtande och förslag på skyddsåtgärder vid nybyggnation (ej kompletteringsåtgärder) inom föreslaget skyddsområde. Bygglov inom detaljplanelagt område beviljas i enlighet med gällande byggrätt. Utom plan har vi inte haft några förhandsbesked eller bygglov med byggnation under 5 meter ö h. (Svar av Bygglovsarkitekt David Melander)

3. **I vilka delar av kommunen planeras invallningsprojekt?**
   Strandnära delar av Ystad stad kommer att påverkas. Hur ska dessa skyddas? Vi tänker på t ex järnvägsförbindelser, äldre bebyggelse m m.

   Svar: Än så länge finns det inga planerade invallningsprojekt i Ystads kommun. Invallning är troligen inte den metod som kommer att väljas i första hand i Ystad, men det kan emellertid bli aktuellt i framtiden.

   De områden som är erosionsdrabbade idag har redan olika typer av skydd. Strandskoningar, hövder/bryggor, vågbrytare och strandfodring för att bara nämna några. De skydd som har etablerats av kommunen ansvarar vi för att underhålla så länge de finns kvar. (Svar av Miljö och Klimatstrateg Mona Ohlsson)

4. **Hur kommer åarnas utflöde att regleras så att översvämningar undviks?**
   Stora områden utmed kusten är lågt liggande bakom sanddyner t ex Sandskogen, väg 11, Öja mosse. När havsnivån stiger kommer åarnas utlopp att försvåras och vattnet kan komma att dämmas upp med följd att områden översvämmas och bildar laguner.

   Svar: Åar och bäckar längs sydkusten mynnar i havet de ändrar sin mynning konstant beroende av strömmar, vindar och mängden sediment som transporteras ut. Vid en klimatförändring och då man tror att Sverige kommer att få ett bötare klimat kommer erosionen på land och i vattendragen att öka och därmed mer sediment transporteras ut. Mer nederbörd innebär också att mer vatten transporteras ut i vattendragen. Det är inte troligt att vattendragen kommer att regleras utan naturen får ha sin gång dessutom måste man ha en vattendom för varje enskilt byggande i vatten tex att de skall regleras med en damm. Dammar är ofta av ondo för vattenlevande organismer så det är därför olämpligt att bygga dammar i alla vattendrag, kanske något speciellt vattendrag som ligger bredvid något speciellt viktigt att skydda kommer att regleras men det finns inga planer på att reglera vattendragen utan bebyggelse mm måste anpassas, du kan inte längre bygga hus på

platser där det om 50 - 100 år är vått om fötterna samma sak med annan infrastruktur. (Svar från Miljöstrateg Carl Johan Bernelid)

5. **Planeras för flyttning av byggnader?**
En del byggnader bedöms som värdefullare än andra och kan därför behöva flyttas. Är arbetet med denna gradering och översikt påbörjad?

Svar: I nuläget planeras inte flytt av byggnader. (Svar från Miljö och Klimatstrateg Mona Ohlsson)

6. **Kommer nivåhöjningen att påverka avlopps- och vattenförsörjningen?**
Hur skyddat är orternas ledningsnät? Kommer några ledningar att behöva höjas?

Svar: Mig veterligen kommer inte vattenförsörjningen i stort att påverkas. Vissa lågt liggande områden kan emellertid påverkas. När det gäller avlopp ligger avloppsreningsverket vid havet och kan därför påverkas om havsnivån höjs för mycket. Ledningsnätet varierar på samma sätt som vattenledningsnätet. (Svar från Miljö och Klimatstrateg Mona Ohlsson)

7. **Vilka konsekvenser kommer höjd havsvattennivå att ge för infrastrukturen i kommunen?**
Vi tänker på vägar, gator, el- och telenät, järnvägsspår, bussterminal, hamnterminal m m.

Svar: I kommunens Handlingsplan för förvaltning och skydd av kusten pekas på infrastruktur där det finns en möjlig framtida riskbild. Hela Ystads hamn, tågstation, järnvägen och en hel del bebyggelse är exempel på detta. (Svar från Planchef Anna Möller)

8. **Vilken information ges till de som vill bygga nära havet?**
De första tio åren efter byggnadslov händer inte så mycket men på femtio till hundra år så är förhållandena troligen helt andra. Vems är ansvaret då för skador som uppkommit under denna tid?

Svar: Ansvaret ligger hos fastighetsägaren. (Svar från Planchef Anna Möller)

9. **Vilket tidsperspektiv används vid byggnadslovsärenden?**
Hur länge har kommunen ansvar för beslutet om byggnadslov vid strandnära bebyggelse?

Svar: Om det finns en gällande detaljplan har kommunen ett ansvar inom planens genomförandetid (varierar mellan 5 och 15 år). Finns ingen detaljplan eller genomförandetiden har gått ut ligger ansvaret hos sökanden. (Svar från Planchef Anna Möller)

10. Prioriteras redan nu nybyggnation mot högre liggande områden i kommunen?

Många människor vill bo nära havet och är kanske inte alltid införstådda med de långsiktiga riskerna. Samtidigt som kommunen vill tillmötesgå strandnära byggnation så måste man även inse riskerna i ett långsiktigt perspektiv och ansvaret för byggnation när detaljplaner revideras eller utarbetas.

Svar: I kommunen finns en medvetenhet kring problematiken kring strandnära boende. I första hand prioriteras högre liggande lägen vid planläggning. I riskområden kan också olika åtgärder vidtas för att möjliggöra en byggnation i strandnära lägen. I kommunens Handlingsplan för förvaltning och skydd av kusten föreslås en lägsta nivå över havet för bygglov och detaljplaneläggning. (Svar från Planchef Anna Möller)

11. Klarar hamnen en havsnivåhöjning på 1-1,5 meter sett i ett hundraårsperspektiv? Om inte, vilka åtgärder planeras?

Svar: Min bedömning är att befintlig hamnanläggning inte utan åtgärder fungerar vid en genomsnittlig höjning av havsnivån med 1,5 m. Vid måttligt högvatten med normala dyningar skulle vattnet slå över kajkanten, bilramper och landgångar skulle vara obrukbara vid relativt många tillfällen under året etc.

Befintliga kajers ovankant ligger på ca +2 m över havets medelnivå. Nya kajer planerar vi att bygga på ca +2,5 m för att kompensera för en havsnivåhöjning under ett något kortare perspektiv. Beräknad livslängd på en kaj är ca 50 år vilket skulle medföra att samtliga kajer hinner byggas om minst en gång under en hundraårsperiod. Att redan nu höja kajnivåerna, vid om-/nybyggnad, med ca 1,5 m verkar inte rimligt med tanke på vår ro/ro-trafik. T.ex skulle befintliga bilramper behöva byggas betydligt större för att s.a.s. nå ned till fartygen från den nya kajnivån.

Ett antal frågor bör studeras före beslut om åtgärd t.ex: höjderna på övriga områden i och kring hamnen, effekter på grundläggning av byggnader, effekter på ledningar i mark som dagvattensystem mm. Därför måste min slutsats bli att en förstudie bör göras innan ett åtgärdsprogram kan beslutas. (Svar från Hamningenjör Hans-Olof Ivarsson)

12. Finns det någon karta som visar 3-metersnivån i Ystad?

Högsta åtkomstnivån är 2,87 meter.

YSTADs KOMMUN

Vi är intresserade att ta del av en karta som visar var 3-metersnivån hamnar vid normalt vattenstånd.
Vi skulle även vilja ta del av mätserier över normalt vattenstånd i Ystads hamn sedan 1950-talet.

Svar: I Handlingsplanen för förvaltning och skydd av kusten redovisas kartor över kustzonen med höjdkurvor med en meters ekvidistans upp till 5 m.ö.h. Höjdkurvorna upp till 5 meter är emellertid beräknade genom interpolation vilket innebär att de inte nödvändigtvis måste överensstämma med verkligheten utan ger snarare en bild av hur kustlinjen i stort ser ut. Länsstyrelsen arbetar just nu med att samordna en kustzonskartering tillsammans med kommunerna i Skåne. En kartering av kusten m.h.a. laserbathymetri kommer att ge oss en karta med avsevärt mycket bättre upplösning än de som finns idag.

När det gäller mätserier över vattenståndet så går det bra att vända sig till Margareta Ohlsson på Ystad Hamn Logistik AB eller till Gunnar Wislander på Stadsarkivet. (Svar från Miljö- och Klimatstrateg Mona Ohlsson)